

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
ЧЖАОХУЙ ВАНА
«ДИЗАЙН ЕКСПОЗИЦІЙНОГО ПРОСТОРУ
СУЧАСНИХ ХУДОЖНІХ МУЗЕЇВ КИТАЮ»,

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства
за спеціальністю 17.00.07 – дизайн

Актуалізація культурного та художньо-мистецького спадку є важливою для кожної нації. На сьогодні уряд Китаю проводить політику відкритості країни для усього світу, при цьому наполягаючи на збереженні культурно-мистецького надбання прийдешніх поколінь. Важливу роль в цьому процесі відіграють художні музеї країни. Дизайн експозиційного простору таких музеїв як в контексті динамічного розгалуження інфраструктури великих міст та самих музеїв, так і в контексті визнання його (експозиційного простору) самостійним художнім твором сучасного мистецтва та способу комунікації є вкрай важливою практичною та науковою проблемою.

Представлена до захисту дисертація Чжаохуй Вана «Дизайн експозиційного простору художніх музеїв Китаю» ліквідує лагуну, яка виникла як в європейському та українському мистецтвознавстві, так і власне в китайському, щодо проектних підходів та прийомів дизайну експозиційних просторів художніх музеїв. Пропонована праця переконливо доводить фундаментальну важливість обґрунтування взаємозв'язків між системою традиційних для китайської культури понять (часто космологічного походження) із засобами та прийомами організації сучасного музейного експозиційного простору.

Не викликає сумнівів ґрунтовність визначення дисертантом об'єкту та предмету дослідження, його мети і науково-дослідницьких завдань.

В дисертаційному дослідженні здобувач спирається на ідеї так званого «критичного регіоналізму», сформульовані останніми роками, та доволі розгалужену історіографію наукової проблеми, що досліджується. До

опрацьованої дисертантом спеціальної літератури можна віднести як праці, присвячені формоутворенню в дизайні взагалі та особливостям формування музейного простору (роботи О.Голубевої, О. Лукаш та інших), роботи науковців, які досліджували різні типи організації експозиційного простору (праці Л. Великої, М. Майстровської та інших), так розвідки китайських на зарубіжних дослідників, які присвятили свої роботи музеям Китаю. Серед опрацьованої літератури окремою групою публікацій є публікації, які розглядають експозиційний простір як твір сучасного мистецтва та засіб художньої комунікації.

Здобувач, згідно визначеній проблемі, користується в дисертації міждисциплінарним підходом, який поєднує у собі як загально-теоретичний, так і специфічно мистецтвознавчий науковий інструментарій.

Справедливо вважаючи, що «формування музейно-експозиційного простору є питанням багатоплановим та складним» (дисертація, с.42), здобувач уводить у науковий обіг самостійний категоріальний апарат і обґрунтовує його.

Звертаючись до понятійного апарату проблеми, що досліджується, здобувач спирається на кілька понять: «екстравертивний тип експозиційного простору», «інтровертивний тип експозиційного простору», цілком справедливо маючи на увазі різні типи рецепції, якими користується глядач при існуванні у цьому просторі, та «розуміючи цю характеристику як ступінь зв'язку інтер'єрного простору із навколишнім середовище (дисертація, с. 70). Спираючись на ідеї Р. Арнхейма, В. Аронова, В. Ганзена, В. Глазичева, О. Генісаретського, В. Сидоренка та інших, здобувач вибудовує гіпотезу щодо того, що саме система рецепції є визначальною для формування для того чи іншого типу експозиційного простору та комплексу дизайнерських прийомів та засобів для його створення. Окремим типом експозиційного простору в дослідженні розуміється простір, який створюється в архітектурних об'єктах Китаю, які зазнали реновації.

Концептуальна архітектоніка дослідження формується за рахунок наукового припущення, що екстравертивний тип експозиційного простору художнього музею визначається гармонізацією відносин між природою і людиною, а інтровертивний тип спрямований на створення почуття самопоглиблення, виникнення «тісного зв'язку між глядачем та об'єктом мистецтва» (автореф. дисертації, с.10).

Така концептуальна побудова тексту дисертації виявляється цілком виправданою. У першому випадку здобувач переконливо доводить на великому фактологічному матеріалі (підрозділ 2.2. та 2.3.), що, надихаючись релігією даосизму, китайські дизайнери Китаю руйнують кордони між природним середовищем та експозиційним простором музею. При цьому використовуються такі дизайнерські прийоми, як 1. включення значних площин скління в залах музею у бік відкритого пейзажу. 2. введення в інтер'єр візуальних картин, що вписані у чіткі межі віконного отвору. При цьому, як вірно зазначається в дослідженні, такі експозиційні простори відображають регіональну самобутність, яка «реалізується через застосування матеріалів, традиційних для даної місцевості, таких певні породи каменю та деревини» (автореф. дисертації, с.9).

У другому випадку, як про це свідчить текст дисертації (підрозділ 2.4.), інтровертивний тип експозиційного простору художнього музею включає в своє композиційне рішення природне світло, але таке, «де віконні прорізи не дають змоги спостерігати навколишні краєвиди, а тільки забезпечують доступ денного світла» (автореф. дисертації, с. 10), створюючи атмосферу єднання глядача з витвором мистецтва. Такі простори динамічні (за рахунок перепаду рівня стелі) і в них використовується прийом введення тональних контрастів для вертикальних поверхонь: сірий — для периметральних, а білий — для внутрішніх модулів .

У Третньому розділі дисертаційного дослідження здобувач зосереджується на дизайні музейних художніх експозицій в об'єктах

реноваційної архітектури Китаю. За висновками дослідника, два основних підходи фундуються дизайн цього напрямку. Перший — зберігає основні характеристики художніх експозицій і мінімізує зміни відносно них, транслюючи так звану «пам'ять місця»; другий — певним чином змінює конструкції або об'ємно-просторові рішення споруди музею, включає нові елементи в оздоблення фасаду, тощо. Як правило, такі зміни спрямовані на трансформацію конфігурації самого експозиційного простору з метою посилення інтровертності сприйняття витворів мистецтва глядачем.

Підсумовуючи враження від зазначеного дослідження, можна констатувати, що воно реалізує мету свого автора — на основі аналізу великого обсягу фактологічного матеріалу встановити характеристики, які визначають специфіку дизайнерських рішень експозиційних просторів художніх музеїв Китаю.

Наукова новизна дисертаційного дослідження Чжаохуя Вана не підлягає сумнівам, адже в ньому представлений колосальний регіональний ареал художніх музеїв країни (музеї Шеньчженя; Ченду, Ордоса, Таньцзіня, Таньюаня, Нінбо, Пекіна, Шанхая, Нанкіна, Ханчжоу, Цзибо).

Використання нового для вітчизняного мистецтвознавства емпіричного матеріалу додає дисертаційному дослідженню поліфонії. Рукопис виявляє логічність та наукову ґрунтовність дослідження, ліквідує певні лакуни історії та теорії дизайну.

Але, констатує це, можна звернути увагу автора на дискусійні моменти зазначеного дослідження:

- зважаючи на «музейний бум», адже на сьогодні в Китаї працюють близько 4000 музеїв, здобувач, наводячи існуючу типологізацію художніх музеїв, констатує, що «серед сучасних художніх музеїв Китаю найбільш широко представлені музеї образотворчого та сучасного мистецтва» (дисертація, с.27). Хотілось зрозуміти, чому виникла саме така тенденція;

- у тексті роботи і висновках до неї, здобувач називає критерій, що дозволяє диференціювати експозиційні простори, а саме — характеристику ступеня їх відкритості екстер'єрному оточенню. Які ще критерії можна назвати для такої диференціації?
- в дисертації стверджується, що «музейно-виставкові простори в об'єктах реноваційної архітектури, позначених змінами в конструктивному або об'ємно-просторовому рішенні споруд, характеризуються в переважній більшості прикладів інтровертивністю» (дисертація, с.150). Важливими були б пояснення, чому саме.

Але ці дискусійні моменти свідчать про складність об'єкту і предмету дослідження і про те, що зазначена проблематика тільки-но розпочинає досліджуватися. Пропоноване дисертаційне дослідження вирізняється ґрунтовністю, знанням матеріалу і опрацюванням колосального обсягу фактології.

Результати дисертаційного дослідження пройшли необхідну апробацію, спирались на ґрунтовну джерельну основу і досягнуті здобувачем самостійно.

Таким чином, підтверджується наукова новизна та відповідність дисертаційного дослідження Чжаохуйя Вана найактуальнішим науковим запитам сучасності. В цілому дисертація «Дизайн експозиційного простору сучасних художніх музеїв Китаю» відповідає вимогам, а її автор – Чжаохуй Ван – заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – дизайн.

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,

декан факультета кіно-телемистецтва

Харківської державної академії культури З. І. Алфьорова

